

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

Циклова комісія товарознавчо-комерційних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

педагогічною радою

(протокол № від «30» серпня 2024 р.)

Директор Сергій ВОЛОЩУК

ОСНОВИ МИТНОЇ СПРАВИ

ПРОГРАМА

Ужгород 2024

Автор: Наталія ТИМОФЕЄВА - викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Рецензент: Ірина ІРЧАК - директор ТОВ «Глобал Логістик Солюшнз»

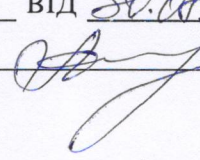
Програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії товарознавчо-комерційних дисциплін

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

Голова циклової комісії Маріанна ДЬОЛОГ

Розглянуто та схвалено на засіданні робочої групи з розробки, розвитку освітньо-професійної програми та випуску фахівців за нею

Протокол № 1 від 30.08.2024 р.

Керівник групи Ганна ДАНКО

ОСНОВИ МИТНОЇ СПРАВИ

ПРОГРАМА

РЕЦЕНЗІЯ

на програму навчальної дисципліни «Основи митної справи» розроблену спеціалістом вищої категорії, викладачем-методистом

ВСП «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

Тимофєєвою Н.П.

для підготовки фахового молодшого бакалавра

Навчальну дисципліну «Основи митної справи» віднесено до групи вибіркових дисциплін підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля». Вивчення дисципліни дозволяє студентам оволодіти знаннями з історії розвитку митної справи в Україні та перспектив її удосконалення відповідно до міжнародних норм і стандартів, організаційно-правових засад державного та митного регулювання зовнішньо-економічної діяльності; орієнтуватися в законодавстві України з питань державної митної справи, що регламентує сукупність суспільних відносин у сфері митної діяльності, формує правову культуру здобувачів освіти - майбутніх фахівців, діяльність яких пов'язана з товарознавством і підприємницькою діяльністю.

Метою навчальної дисципліни є формування компетенцій та усвідомлення необхідності вирішувати на первинних посадах типові завдання професійної діяльності з обов'язковим дотриманням вимог і норм державного та митного регулювання зовнішньо-економічної діяльності, особливо в умовах воєнного стану.

Навчальна дисципліна складається із дев'яти тем, кількість кредитів - 3 ЄКТС, загальна кількість годин - 90. Зміст навчальної програми відповідає вимогам і містить: мету, завдання та предмет дисципліни, загальні та спеціальні компетентності, програмні результати навчання та її структуру.

Таким чином рецензована програма навчальної дисципліни «Основи митної справи» відповідає сучасному рівню розвитку науки і практики освітньої діяльності та вимогам підготовки фахового молодшого бакалавра, передбачає формування конкурентноспроможних на ринку праці спеціалістів і може бути рекомендована для впровадження у навчальний процес.

Рецензент Ірина ІРЧАК
директор ТОВ
«Глобал Логістик Солюшнз»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни «Основи митної справи» призначена для здобувачів фахової передвищої освіти, освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» денної та заочної форм навчання, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля», освітньо-професійна програма «Товарознавство і логістична діяльність».

Програму розроблено відповідно до Стандарту фахової передвищої освіти за спеціальністю «Підприємництво та торгівля», освітньо-професійною програмою «Товарознавство і логістична діяльність» підготовки фахових молодших бакалаврів у ВСП «УТЕФК ДТЕУ».

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Основи митної справи» є надання здобувачам освіти фундаментальних теоретичних знань із питань державної митної політики та державної митної справи, державного та митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні, товарної номенклатури, організації та здійснення митного контролю і оформлення, нарахування та сплати митних платежів, засвоєння законодавчих, нормативно - правових актів і набуття практичних навичок з питань формування, дослідження та всебічного аналізу інформації.

Завданням вивчення дисципліни «Основи митної справи» є оволодіння здобувачами освіти знань з історії розвитку митної справи в Україні та перспектив її удосконалення відповідно до міжнародних норм й стандартів, організаційно-правових засад державного та митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, орієнтація в законодавстві України з питань державної митної справи, що регламентує сукупність суспільних відносин у сфері митної діяльності, формує правову культуру здобувачів освіти – майбутніх фахівців, діяльність яких пов'язана з товарознавством і підприємницькою діяльністю.

Предметом вивчення дисципліни є державна митна політика та державна митна справа, структура та організація діяльності митних органів, міжнародне співробітництво з питань державної митної справи, державне та митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, товарна номенклатура, організаційно-правові та методичні засади здійснення митного контролю, оформлення та митних платежів, законодавство України з питань державної митної справи та використання законодавчих, нормативно-правових актів у практичній діяльності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

знання

- основ правознавства;
- основи зовнішньоекономічної діяльності;
- логістики;
- основ підприємництва;
- основ обліку, оподаткування та страхування;
- інформаційних системи і технології в професійній діяльності.

вміння

- вільно працювати з офісними додатками Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint;
- користуватися нормативно-правовими джерелами.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Основи митної справи», як вибіркова компонента освітньо-професійної програми, забезпечує оволодіння здобувачами освіти загальними та спеціальними компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
ЗК 3	Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.	4,5,6,7
ЗК 6	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	2,3,4,5,6
ЗК 7	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	1,3,4,6,9
<i>Спеціальні компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
СК 1	Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.	3,5,6
СК 2.	Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.	4,5,6
СК 5.	Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері	4,5,6

	підприємницької, торговельної та біржової діяльності.	
СК 6.	Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.	3,4,5,6
<i>Результати навчання за освітньо-професійною програмою</i>		
РН 2.	Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності із професійною метою. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності із професійною метою.	2,3,4,5,6,7,8
РН 5.	Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.	2,3,4,5,6,7,8
РН 7.	Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.	2,3,4,5,6,7,8
РН 8.	Володіти методами й інструментарієм для підготовки проектів управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.	4,5,6
РН 11.	Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати їх на практиці.	2,3,6

4.ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальні засади здійснення митної справи

Історія розвитку митної справи України. Державна митна справа України. Інформування, консультування державної митної справи та оскарження рішень, дій та бездіяльності митних органів. Уповноважений економічний оператор. Проблеми і перспективи розвитку митної справи України.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правовий: 3, 4,5
Основний: 15, 16, 17,19,20
Додатковий: 21
Інтернет-ресурси: 25,27,28,30

Тема 2. Митні органи та митна служба України

Митні органи України, поняття та основні завдання митних органів. Структура та організація діяльності митної служби та її функції.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правовий: 3,4,8, 11
Основний: 15,16,19,20
Додатковий: 21
Інтернет-ресурси: 27, 28, 30

Тема 3. Митно-тарифне та нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Митний тариф України. Мито та його види. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Квотування та ліцензування в системі методів нетарифного регулювання.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правовий: 1,2, 4, 5, 6, 9
Основний: 15, 19, 20
Інтернет-ресурси: 25, 27,29

Тема 4. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності

Структура Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності. Основні принципи побудови. Функції приміток до розділів і груп.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правовий: 4,5,6
Основний: 18,19
Інтернет-ресурси: 26,27

Тема 5. Митні режими та порядок їх застосування.

Поняття митного режиму та види митних режимів, які застосовуються до товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Митні режими імпорт, експорт, реімпорт, реекспорт та порядок їх застосування. Характеристика митних режимів транзит, тимчасове ввезення, вивезення. Правові та економічні методи регулювання. Тимчасове ввезення. Тимчасове вивезення. Митні режими: митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля. Умови застосування митних режимів переробки на митній території і за її межами. Переробка на митній території. Переробка за межами митної території. Знищення або руйнування. Відмова на користь держави. Напрями вдосконалення митних режимів.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правовий: 1, 4, 5, 7, 10, 13

Основний: 15, 20

Додатковий: 23

Інтернет-ресурси: 26,27,28

Тема 6. Основні положення здійснення митного контролю, оформлення та митних платежів

Характеристика митного контролю. Порядок здійснення митного контролю автомобільних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон. Загальні положення митного оформлення. Місце, час і строки митного оформлення. Загальні положення щодо митної вартості. Складові митної вартості. Нарахування та стягнення митних платежів. Основні обов'язки із сплати митних платежів.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правовий: 1,2,3, 4, 5,6, 7, 10,12

Основний: 15, 16,18,19

Інтернет-ресурси: 27,29

Тема 7. Здійснення митними органами контролю за окремими видами діяльності підприємств.

Загальні положення щодо здійснення митними органами контролю за окремими видами діяльності підприємств. Дозволи, що надаються підприємствам. Митно-брокерська діяльність. Ліцензування посередницької діяльності.

Відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі. Порядок відкриття і ліквідації магазинів безмитної торгівлі. Відкриття та експлуатація митного складу, складу тимчасового зберігання. Порядок експлуатації митного складу та складу тимчасового зберігання. Відкриття та експлуатація вільної митної зони та вантажного митного комплексу.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правовий: 3, 4, 5, 11,14

Основний: 15,18

Додатковий: 23

Інтернет-ресурси: 25,27,28,30

Тема 8. Митна статистика.

Поняття та види митної статистики. Об'єкт, предмет і методи митної статистики. Спеціальна митна статистика. Суть та завдання спеціальної митної статистики.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правовий: 1, 4, 5, 9, 11

Основний: 15, 17, 19

Додатковий: 21

Інтернет-ресурси: 27

Тема 9. Поняття контрабанди, запобігання та протидія контрабанді. Митні правопорушення.

Поняття контрабанди. Заходи щодо запобігання та протидії контрабанді. Боротьба з контрабандою як один з методів забезпечення економічної безпеки держави. Проблема контрабанди в Україні. Взаємодія органів доходів і зборів України з іншими державними органами з питань боротьби з контрабандою.

Митні правопорушення та їх характеристика. Порядок провадження у справах про порушення митних правил. Зарубіжний досвід реалізації митної справи.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правовий: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 14

Основний: 15, 16, 18

Додатковий: 23

Інтернет-ресурси: 27,30

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947).
URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264#Text.
  2. Договір про Європейський Союз від 07.02.1992 р.
URL:https://zakononline.com.ua/documents/show/153773_595905
  3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-D0%B2%D1%80#Text>.
  4. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. N 4495-VI.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-VI#Text>
  5. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
  6. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18#Text>
  7. Про приєднання України до Конвенції про тимчасове ввезення: Закон України від 24.03.2004 р. N 1661-IV. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1661-15#Text>
  8. Про ратифікацію Угоди про співробітництво та взаємодопомогу в митних справах: Закон України від 05.12.1999 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1301-14#Text>
  9. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у зміненій редакції згідно з Додатком I до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур : Закон України від 05.10.2006 р. N 227.
URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
  10. Про транзит вантажів: Закон України від 20.10.1999 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-14#Text>
  11. Про утворення територіальних органів Державної митної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 2.10.2019 р. № 858 .
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2019-%D0%BF#Text>
  12. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова Кабінету Міністрів від 27.01.1995 р. №57 .
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF#Text>
  13. Про затвердження Правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 р. № 1089.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2003-%D0%BF#Text>
  14. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10.06.1997 р. N 503/97.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF#Text>
- Основний**
15. Гребельник О. П. Митна справа: підручник. 5-те вид. оновл. та доповн. / О. П. Гребельник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 412 с.
URL:http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Grebelnik_2017_472.pdf

16. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Терлецька В. О. Митна справа: підручник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 240 с. URL:<https://vlp.com.ua/node/20294>
17. Мережко Н. В. Митна справа : підручник / Н.В. Мережко, П.В. Пашко, О.В. Рождественський; за ред. П.В. Пашка. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 572 с. URL:<https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/1c5ad24e8511ee7fb01b68870dbb8d89.pdf>
18. Мережко Н.В. «Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності»: підручник / Н.В.Мережко, Н.В.Калуга, Т.А.Каравасєв.- Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019.- 312с. –(Серія «Митна справа») URL:
<https://knute.edu.ua/file/MjExMzA=/9bed55929299ede898323f656589064c.pdf>
19. Митна справа : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; [М. І. Крупка, О. В. Грін, О. Т. Замасло та ін.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 572 с. URL:<https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Mytna-sprava.pdf>
20. Митна справа : підруч. / [А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін.] ; за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль : ВПЦ «Екон. думка ТНЕУ», 2014. 540 с.
URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/24587/1/%D0%9C%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0.pdf>

Додатковий

21. Александрюк Т.Ю. Митна справа: навч.-метод, посібник / Т.Ю., Александрюк. Дніпропетровськ, ДДФА, 2010. 169 с.
22. Дубиніна А.А. Митна справа: підручник / А.А. Дубиніна, С.В. Сорокіна, О.І. Зельніченко. К.: «Центр учбової літератури», 2010. 320 с.
23. Дубиніна А.А. Основи митної справи в Україні: навч. посібник /А.А., Дубиніна, С.В. Сорокіна. К. :ВД«Професіонал», 2003 350 с.
24. Коментар до Митного Кодексу України / під ред. В. В. Каленського К.:Знання, 2005. 680 с.

Інтернет-ресурси

25. Верховна Рада України. URL:<http://www.rada.gov.ua/>
26. Всесвітня митна організація. World Customs Organization.
URL: <https://www.wcoomd.org/>.
27. Державна податкова служба України. URL:<https://tax.gov.ua/>
28. Кабінет Міністрів України. URL:<http://www.kmu.gov.ua/>
29. Митні платежі Правила нарахування. UA Broker. URL: <https://ua-broker.com/>
30. Міністерство юстиції України. URL:<http://www.minjust.gov.ua/>